

Alternativet til budgetskred siden 1993 kunne være en marginalskat på 40 pct. for alle

Siden 1993 er det offentlige forbrug vokset betydeligt mere end de målsætninger som skiftende regeringer har haft. Under SR-regeringen var der en budgetoverskridelse på gennemsnitligt 120 pct., mens budgetskredet under VK-regeringen har været på 60 pct. For den samlede periode 1993-2005 har der været et budgetskred på ca. 50 mia.kr. Hvis de skiftende finansministre havde overholdt deres budgetmålsætninger og råderummet var anvendt til lavere skat, kunne alle beskæftigede i Danmark have en marginalskat på 40 pct. i dag. Dermed ville den samlede beskæftigelse vokse svarende til 45.000 fuldtidspersoner. Budgetskredet på 50 mia.kr. svarer nogenlunde til Velfærdskommissionens skøn over det langsigtede underskud på de offentlige finanser på ca. 60 mia.kr. Finansministeren opfordres til at indføre en permanent sanktionsmekanisme over for kommuner, der overskrider vækstmålsætningen. Det kan ske ved at bloktilskuddet automatisk reduceres i kommuner, der året forinden har brugt flere penge end det, vækstrammen giver plads til.

Skiftende regeringer siden 1993 har haft en målsætning om en specifik vækst i det offentlige forbrug¹. Det være sig skiftende SR-regeringer eller VK-regeringen. SR-regeringen formulerede sin budgetmålsætning i "Ny kurs mod bedre tider, maj 1993", mens VK-regeringens budgetmålsætning tager udgangspunkt i 2010-planen for dansk økonomi².

Budgetskred under SR-regeringen på 120 pct.

I perioden 1993-2001 under SR-regeringen var målsætningen for realvæksten i det offentlige forbrug på 1,2 pct. årlig vækst. Den realiserede gennemsnitlige vækst blev på 2,6 pct. frem til 2001, jf. tabel 1. Dvs. en budgetoverskridelse på ca. 120 pct.

Tabel 1. Offentligt forbrug, 1993-2005, budgetteret og realiseret vækst, pct.

	1993-2001	2002-2005	1993-2005
Budgetteret vækst	1,2%	0,8%	1,1%
Realiseret vækst	2,6%	1,3%	2,2%
Overskridelse	1,4%	0,5%	1,1%
Overskridelse, mia.kr. (2005-niveau)			50

Kilde: Ny kurs mod bedre tider, Regeringen 1993; Økonomisk Oversigt 2000, Økonomiministeriet;

En holdbar fremtid - Danmark 2010, Regeringen 2001; Lavere skat på arbejdsindkomst, Regeringen 2003;

Danmarks Statistik - statistikbanken.dk

Budgetskred under VK-regeringen på 60 pct.

I perioden 2002-2005 har den gennemsnitlige årlige realvækst i det offentlige forbrug udgjort 1,3 pct., hvor budgetmålsætningen har været på 0,8 pct. gennemsnitlig årlig realvækst, jf. tabel 1. Dvs. en budgetoverskridelse på ca. 60 pct.

Budgetskred i perioden 1993-2005 på godt 50 mia.kr. – svarer nogenlunde til Velfærdskommissionens skøn for det langsigtede underskud på de offentlige finanser

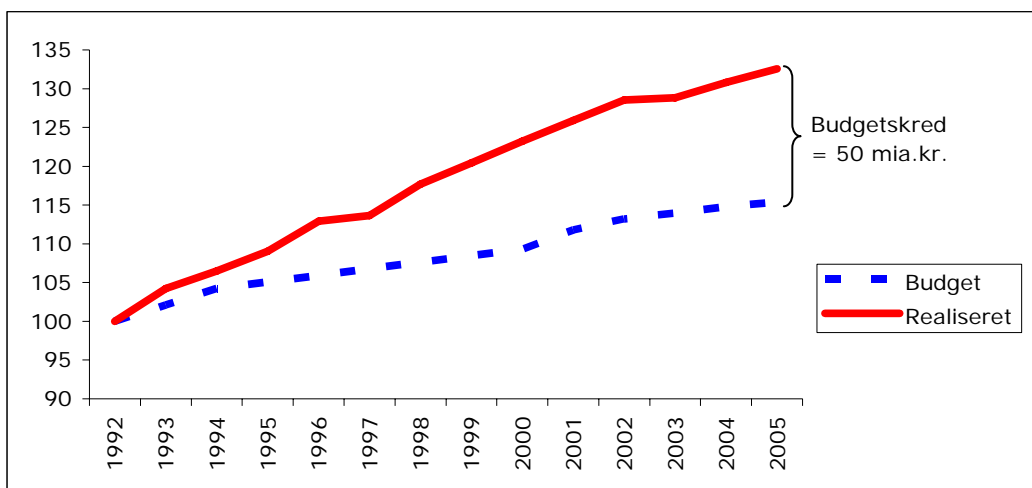
Set over hele perioden 1993-2005 har den budgetterede vækst for det offentlige forbrug været på 1,1 pct., mens den realiserede vækst har været på 2,2 pct. svarende til en

¹ Det offentlige forbrug betegner den løbende produktion, der – efter fradrag af brugerbetaling - stilles "gratis" til befolkningens rådighed. Det gælder fx ydelser fra folkeskoler, hospitaler mv. Den væsentligste udgift er aflønning af offentligt ansatte. Hertil kommer bl.a. indkøb af varer og tjenester fra den private sektor. Indkomstoverførsler er derimod ikke en del af det offentlige forbrug.

² Som regeringen reviderede i forbindelse med aftalen om "Lavere skat på arbejdsindkomst" – Regeringen 2003. Væksten i det offentlige forbrug i 2004 blev nedjusteret fra 1 til 0,7 pct. og i 2005 fra 1 til 0,5 pct.

budgetoverskridelse på 100 pct. Opgøres budgetoverskridelsen i kroner og øre fås et beløb på ca. 50 mia.kr., se figur 1. Budgetskredet på 50 mia.kr. svarer nogenlunde til Velfærdskommissionens skøn over det langsigtede underskud på de offentlige finanser på ca. 60 mia.kr.

Figur 1. Offentligt forbrug 1992-2005, faste priser, budgetteret og realiseret vækst, indeks (1992=100)

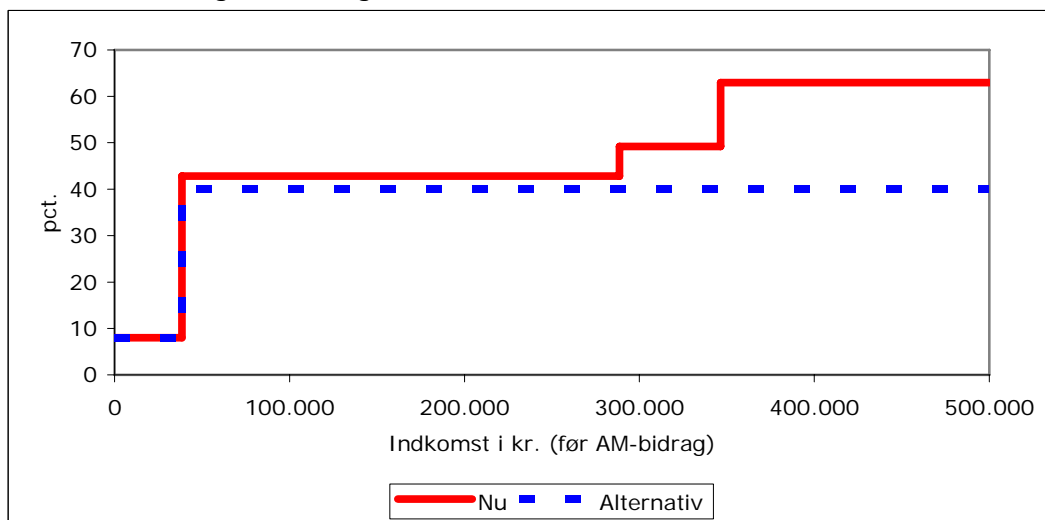

Kilde: Se tabel 1

Budgetskred siden 1993 har fortrængt skattelettelser

Alternativet til en udvidelse af det offentlige forbrug for 50 mia.kr. kunne have været en reduktion i indkomstskatten. For et råderum på 50 mia.kr. kunne mellem- og topskat fjernes. Herudover kunne beskæftigelsesfradraget femdobles³. Dermed ville marginalsatten falde for alle beskæftigede og udgøre 40 pct., jf. figur 2.

Figur 2. Marginalskatter i Danmark. Det nuværende skattesystem vs. scenarie uden udgiftsskred og råderum anvendes til lavere skat

Kilde: Skatteministeriet og egne beregninger

³ Samtidig med en ophævelse af indkomstgrænsen over beskæftigelsesfradraget. I dag opnås det maksimale beskæftigelsesfradrag, når en person har en indkomst fra mellemskattegrænsen og opefter.

Budgetskredet har fortrængt beskæftigelse på ca. 45.000 personer

Den lavere marginalskat på arbejde ville betyde, at den samlede beskæftigelse ville stige og på sigt være ca. 45.000 personer større end i det realiserede scenarie med udgiftsskred. Der ville dels være færre ledige, som følge af det større beskæftigelsesfradrag, og dels ville de nuværende beskæftigede arbejde flere timer end i dag på grund af den lavere marginalskat⁴. Herudover forbedres incitamentet til at uddanne og dygtiggøre sig⁵. Ovenstående viser, at et budgetskred i den offentlige sektor indebærer et samlet tab af arbejdspladser og velstand.

Sanktionsmekanisme bør overvejes

De senere år har der været problemer med at overholde de aftalte vækstrammer i kommuner og amter. I perioden fra 2001 til 2004 har der været en forbrugsvækst i kommuner og amter på over 2 pct. årligt, mens staten har haft negativ vækst⁶.

I forbindelse med den seneste aftale mellem Finansministeriet og kommunerne om den kommunale økonomi "Enighed om de kommunale budgetter 13. marts 2006" anføres det, at "regeringen [har] over for KL tilkendegivet at ville søge tilslutning til at foretage en modregning i bloktilskuddet for 2007 i de kommuner, hvor regnskaberne for 2006 viser et skred i forhold til de nye budgetter."⁷

I lyset af de seneste mange års problemer med at styre det offentlige forbrug bør finansministeren overveje en yderligere skærpelse af sanktionsmekanismen i forhold til kommunalt merforbrug. Fx kan der indføres en mekanisme, der indebærer, at overskridelser af vækstmålsætningen *automatisk* medfører modregning i bloktilskud i de følgende år i de kommuner, der bryder deres budgetter. Med andre ord den mekanisme som er indeholdt i ovenstående aftale skal være en permanent mekanisme, der udløses automatisk, når kommuner overskrider de aftalte udgiftsrammer. Dermed skal finansministeren ikke gennem en årlig proces med at samle tilslutning til at skære i kommunernes bloktilskud.

⁴ Det bemærkes, at den beskæftigelsesvækst, der er sket i den offentlige sektor siden 1992 som følge af budgetskredet, alternativt ville ske i den private sektor, såfremt der ikke havde været et budgetskred. Et lavere offentligt forbrug vil trække i retning af en lavere offentlig beskæftigelse. Dette har dog ikke indflydelse på det samlede antal beskæftigede, som på lang sigt er bestemt af arbejdsudbuddet. Dette betyder at 1.000 færre offentligt ansatte på sigt betyder 1.000 flere privat ansatte.

⁵ Den nuværende progression i skattesystemet reducerer tilskyndelse til at uddanne sig. Forklaringen er, at personer med et højere uddannelsesniveau med stor sandsynlighed ender med en høj indkomst efter endt uddannelse (humankapitalen stiger), så de kommer til at betale en høj skat af den sidst tjente krone (og af deres løn i det hele taget), hvorimod personer med kortere eller ingen uddannelse oftest betaler en lavere marginalskat (og lavere skat af deres løn i det hele taget).

⁶ Kilde: Budgetoversigt august 2005, Finansministeriet

⁷ Kilde: Finansministeriet, www.fm.dk